

Любченко К. О. Специфіка формування гуманістичних цінностей у нечуючих підлітків в позаурочній діяльності. - Катерина Любченко. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 20-25. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychne-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

УДК 376.01 -156

Любченко Катерина Олександрівна
аспірант відділу навчання жестової мови
Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У НЕЧУЮЧИХ ПІДЛІТКІВ В ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні стратегії розвитку системи освіти України потребують запровадження оновлення підходів до організації національно-патріотичного виховання в спеціальних закладах, в умовах позаурочної діяльності. Тому завданню підвищення якості процесу формування у нечуючих підлітків гуманістичних цінностей і присвячена наша стаття. Розв'язання поставленого завдання істотно залежить від належної організації позаурочної діяльності.

Ми ретельно проаналізували зміст поняття “позаурочна виховна діяльність” у працях І. Беха, О. Докукіної, Л. Канішевської, Ю. Завалевського, В. Киричок та ін., які доречно, вказуючи на її нерозривний зв'язок з навчально-виховним процесом, вважають, що включення вихованця в різні види позаурочної діяльності є вагомим чинником формування у підлітків гуманістичних цінностей. З іншого боку, якісним чинником у формуванні і становленні нечуючої особистості є обов'язковим використанням УЖМ глухих в якості першої мови, що, безумовно, підвищує рівень компетенцій глухих учнів, зростання активності у спілкуванні між однолітками, зростанням власної індивідуальної форми буття, що відображено у працях С. Кульбіди, К.Ткаченко [1-3].

Термін „позаурочна виховна діяльність” розглядається нами з позицій

Любченко К. О. Специфіка формування гуманістичних цінностей у нечуючих підлітків в позаурочній діяльності. - Катерина Любченко. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 20-25. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychne-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

процесу освітньо-виховної діяльності, здійснюваної в позаурочний час і спрямованої на формування у нечуючих підлітків гуманістичних цінностей засобами УЖМ. Основа цього процесу використовує систему різноманітних форм, методів і засобів виховання, які реалізуються під організованим керівництвом педагогів (сурдопедагогів, перекладачів, вихователів) у тісній взаємодії з органами учнівського самоврядування, молодіжними організаціями та громадськими організаціями.

Варто додати, що формування гуманістичних цінностей розглядаємо у контексті нормативно-правового забезпечення національно-патріотичного виховання. Мета формування гуманістичних цінностей перегукується із завданнями соціалізації й індивідуалізації особистості, які на сьогодні полягають у тому, щоби розвивати в учня позитивні загальнолюдські якості, сприяти його успішній адаптації в суспільному житті.

Отже, сучасний спеціальний заклад має виховувати соціально адаптовану та громадсько орієнтовану нечуючу особистість, яка після закінчення школи успішно знайде своє місце в житті. Для цього доцільно шкільне мікросередовище поєднати з реальною дійсністю, сполучивши урочну та позаурочну діяльність.

Специфічною особливістю формування у нечуючих підлітків гуманістичних цінностей є те, що його неможливо виокремити в якийсь спеціальний виховний процес. Формування гуманістичних цінностей відбувається впродовж усієї багатогранної діяльності нечуючих учнів у тих різноманітних стосунках жестомовними засобами, у які вони вступають у різних ситуаціях зі своїми ровесниками, з молодшими товаришами та дорослими [3]. Наголосимо, що формування гуманістичних цінностей є

Любченко К. О. Специфіка формування гуманістичних цінностей у нечуючих підлітків в позаурочній діяльності. - Катерина Любченко. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 20-25. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychne-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

цілеспрямованим процесом, який передбачає певну систему змісту, форм, методів і прийомів педагогічних дій як в урочний, так і у позаурочний час. Тим самим створимо реальне єдине середовище національно-патріотичного виховання не лише нечуючих підлітків, а й усіх учасників освітнього процесу. Таке комплексне, системне бачення вирішення проблеми сприяє становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

З 2008-2009 навчального років у навчальних закладах для осіб з порушеннями слуху реалізується Програма національного виховання учнівської молоді на 2008-2020 роки, розроблена рівненськими колегами, яка визначає пріоритети в системі національного виховання учнівської молоді через формування системи гуманістичних цінностей. Звертаємо увагу на головні напрями позаурочної діяльності, в яких нечуючі підлітки експериментальних закладів беруть участь та основних якостей гуманістичних цінностей у структурі особистості:

- організація збирання та поширення інформації про героїчні вчинки українських військовослужбовців, бійців добровольчих батальйонів у ході російсько-української війни, волонтерів та інших громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності України;

- оновлення експозицій шкільних музеїв, заповідників та кімнат бойової слави свіжою інформацією про учасників АТО;

- шефство над родинами учасників АТО, які цього потребують, та ін.

Любченко К. О. Специфіка формування гуманістичних цінностей у нечуючих підлітків в позаурочній діяльності. - Катерина Любченко. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 20-25. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychne-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

Основні якості гуманістичних цінностей у структурі особистості: національна самосвідомість, налаштованість на осмислення моральних та культурних цінностей, історії, системи вчинків, які мотивуються любов'ю, вірою, волею, усвідомленням відповідальності, громадянської позиції, самоідентифікації та ін.

Реалізація цих глобальних напрямів потребує системної, послідовної роботи, яка передбачає забезпечення гармонійного співвідношення різних напрямів, засобів, методів виховання підлітків у процесі позаурочної діяльності.

Інноваційний педагогічний досвід ВЗ(З)Ш № 27 м. Києва для осіб з особливими потребами, Навчально-реабілітаційних центрів м. Тереховлі, м. Кривого Рогу свідчить, щоб наша учнівська молодь мала стійкі сформовані патріотичні цінності, демонструвати їх мають повсякденно і самі педагоги. Знаючи, що учень виховується прикладом тих, хто його оточує, важливо постійно демонструвати їх. Для цього необхідно, плануючи методичну діяльність із педагогами різних категорій, використовувати різноманітні активні та інтерактивні форми роботи, так як виховання патріотизму молоді не може бути реалізоване в одноманітних формах.

Таким чином, формування гуманістичних цінностей у нечуючих підлітків в умовах позаурочної діяльності, як складової виховного процесу спеціального загальноосвітнього закладу ґрунтується на використанні нормативно-правової основи, відбувається в представлених заходах. Позаурочною діяльністю вважаються організовані, цілеспрямовані заняття з нечуючими учнями, які проводяться школою в позаурочний час, для розширення і поглиблення знань, умінь і навичок школярів, розвитку їхньої самостійності, індивідуальних здібностей, а також з метою задоволення їхніх інтересів та забезпечення

Любченко К. О. Специфіка формування гуманістичних цінностей у нечуючих підлітків в позаурочній діяльності. - Катерина Любченко. - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Національно-патріотичне виховання дітей та учнівської молоді в умовах модернізаційних суспільних змін» 15 травня 2018 року. - Умань: УДПУ імені Павла Тичини, 2018. - С. 20-25. Режим доступу: sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/87-natsionalno-patriotychne-vykhovannia-ditei-ta-uchnivskoi-molodi-v-umovakh-modernizatsiinykh-suspilnykh-zmin-15-travnia-2018

активного і розумового дозвілля. Позаурочна робота орієнтована на створення умов для неформального спілкування нечуючих школярів має виражену виховну і моральну спрямованість. Позаурочна діяльність містить арсенал засобів, методів, прийомів, які забезпечують поступовий і систематичний процес формування гуманістичних цінностей у нечуючих.

Список використаних джерел:

1. Кульбіда С.В. Вечірня спеціальна середня школа України для осіб з вадами слуху /становлення та розвиток/ : Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.03 / С. В. Кульбіда; Ін-т дефектології АПН України. - К., 1999. - 22 с. Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>.

2. Кульбіда С. В. Теоретико-методичні засади використання жестової мови у навчанні нечуючих : монографія / С. В. Кульбіда. - К. : Поліпром, 2010. - 503 с.

3. Ткаченко К. О., Кульбіда С.В. Організаційно-методичні умови діяльності кабінету УЖМ у загальноосвітніх спеціальних закладах для нечуючих учнів : Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови : зб. наук. праць : Вип. 4. - Ч. 4. – Кіровоград, Імекс-ЛТД, 2013. – 72 - 84. [file:///C:/Users/vzsh2/Downloads/ooop_2013_4\(1\)_12.pdf](file:///C:/Users/vzsh2/Downloads/ooop_2013_4(1)_12.pdf)
